

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

Autor: Izabela Groborz

Przedmiot/edukacja: Edukacja przyrodnicza

Klasa: 2

Tytuł lekcji: To Ci nowina – pudełko z igłą magnetyczną zostało wynalezione w Chinach!

Czas trwania zajęć: 90 minut wraz z przerwami śródlekcyjnymi

Cel ogólny:

- Utrwalenie nazw kierunków świata i ich międzynarodowych oznaczeń.
- Kształtowanie umiejętności posługiwania się kompasem.
- Rozwijanie umiejętności współpracy w grupie.

Cele szczegółowe:

Wiedza:

Uczeń:

- Wymienia nazwy głównych kierunków świata (północ, południe, wschód, zachód) i ich międzynarodowe symbole (N, S, E, W) na podstawie wysłuchanego wiersza, pt. „Bracia z czterech stron świata” autorstwa Izabeli Groborz.
- Zna budowę kompasu (wie, że w środku mieści się igła magnetyczna).

Umiejętności utrwalane:

Uczeń:

- Wyznaczają kierunki za pomocą cienia, obserwacji mchu i samotnie rosnących drzew.
- Wykorzystuje nabytą wiedzę teoretyczną do działań praktycznych.

Umiejętności nowe:

Uczeń:

- Wyznaczają główne kierunki świata za pomocą kompasu.

Postawy:

Uczeń:

- Dbają o otrzymany sprzęt (kompas).
- Współpracują w grupie.

Podstawa programowa:

I Edukacja polonistyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania. Uczeń:
  - 2.) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;

IV Edukacja przyrodnicza

3. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej. Uczeń:
  - 1.) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, (...);
  - 3.) (...) wskazuje kierunki główne na mapie, (...);
  - 6.) wyznacza kierunki główne w terenie (...).

III W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:

5. Umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, (...).

IV W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga:

12. umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych.

Metody pracy:

- technika doświadczeń poszukujących,
- pogadanka wstępna,
- problemowa,
- ekspresyjna,
- realizacji zadań wytwórczych,
- obserwacyjna w terenie.

Formy pracy:

- indywidualna,
- zbiorowa,
- grupowa

Środki dydaktyczne: kompasy (1 sztuka dla każdej pary, w dalszej fazie zajęć 2 sztuki dla każdej grupy), róża wiatrów (2 długie listwy z grotami, drewniane tabliczki z nazwami kierunków głównych (północ, południe, wschód, zachód) i symbolami (N, S, E, W), opaski na czoło z symbolami kierunków świata, naklejki z imionami: Norbert, Seweryn, Edward, Witold, tekst wiersza, pt. „Bracia z czterech stron świata” autorstwa Izabeli Groborz – załącznik nr 1,

kolorowe opaski na ręce dla każdego ucznia (6 grup – 5 x 4 sztuki, 1 x 5 sztuk), plansze z zadaniami do zawieszenia na drzewach – załącznik nr 5, 6, 7, 8, kolorowa numeracja zadań do zawieszenia na drzewach, fiszka poszukująca (6 sztuk) – załącznik nr 4, kartki do zapisywania odpowiedzi (6 sztuk), arkusz z różą wiatrów (6 sztuk) – załącznik nr 2, róża wiatrów – fiszka sprawdzająca (1 sztuka) – załącznik nr 3, przybory do pisania i rysowania (6 zestawów), klej do sklejanía opasek na rękach, drewniane korale (24 sztuki), lina lub sznurek (6 sztuk), karta z notatką z pierwszej fazy zajęć (6 sztuk).

Opis przebiegu zajęć:

Przebieg zajęć:	Czynności nauczyciela:	Czynności ucznia:
Faza przygotowawcza:		
1. Przedstawienie tematu zajęć. Rozmowa na temat kierunków głównych i ich międzynarodowych symbolach oraz o znanych dzieciom sposobach wyznaczania kierunków geograficznych (wyznaczanie północy w południe za pomocą swojego cienia, obserwacja mchu w lesie, obserwacja budowy samotnie rosnącego drzewa).	Nauczyciel przedstawia temat zajęć. Zadaje uczniom pytania: - Czy domyślacie się, jak nazywa się przedmiot, o którym jest mowa w temacie zajęć? - Jakie kierunki świata są Wam znane? - Czy pamiętacie ich symbole? - Jakie znacie sposoby na określanie kierunków świata? Nauczyciel asystent zapisuje wypowiedzi dzieci na tablicy.	Uczniowie siedzą w kole. Chętne osoby odpowiadają na pytania nauczyciela.
2. Przekazanie ciekawostek o kompasie (wynaleziony w starożytnych Chinach, w środku mieści igłę magnetyczną), wyjaśnienie pojęcia róży wiatrów. Instrukcja obsługi	Nauczyciel opowiada o kompasie, wyjaśnia jak się nim posługiwać.	Uczniowie słuchają instrukcji nauczyciela. Samodzielnie dobierają się w pary i otrzymują kompas. Dzieci starają się określić kierunki świata. Po wykonaniu zadania odkładają kompas w wyznaczonym miejscu.

kompasu. Układanie róży wiatrów.	Nauczyciel kładzie na środku klasy skrzyżowane dwie listwy z grotami (róża wiatrów).	Wskazani uczniowie układają drewniane tabliczki z symbolami N, S, E, W na róży wiatrów.
3. Zaprezentowanie inscenizacji teatralnej na podstawie wiersza, pt. „Bracia z czterech stron świata” autorstwa Izabeli Groborz (załącznik nr 1).	<p>Nauczyciel wybiera uczniów do inscenizacji teatralnej.</p> <p>Nauczyciel wybiera ucznia, który głośno odczytuje wiersz.</p> <p>Nauczyciel wybiera 4 uczniów.</p>	<p>Wybrani uczniowie przyklejają naklejki z imionami bohaterów: Norbert, Seweryn, Edward, Witold. Zakładają na głowach opaski z symbolami: N, S, E, W. Zajmują miejsca na róży wiatrów.</p> <p>N – Norbert S – Seweryn E – Edward W – Witold</p> <p>Aktorzy odgrywają swoje role. Reszta uczniów przyjmuje postawę obserwatorów.</p> <p>Po wysłuchaniu wiersza wskazani uczniowie układają na róży wiatrów tabliczki z nazwami kierunków geograficznych.</p>
Faza realizacyjna:		
4. Podział uczniów na pięć grup 4 – osobowych i jednej 5 – osobowej. Założenie kolorowych opasek na rękach.	Nauczyciel prosi uczniów o samodzielny podział na grupy. Określa jedynie liczbę uczestników. Udostępnia dzieciom opaski.	Uczniowie dzielą się na grupy. Otrzymują opaski, które zakładają na ręce. Każda grupa ma oddzielny kolor.

<p>Zapoznanie z materiałami do pracy w grupach (fiszka poszukująca, arkusze do zapisywania odpowiedzi, arkusz z różą wiatrów do uzupełnienia, przybory do pisania i rysowania, kompasy po 2 sztuki na grupę, koc – 1 sztuka dla grupy).</p>	<p>Przekazuje liderom grup zestawy materiałów. Będą za nie odpowiedzialni.</p>	<p>Dzieci dokonują wyboru lidera. Zapoznają się z treścią fiszki poszukującej i innymi materiałami. Rozdzielają zadania pomiędzy uczestnikami (obsługa kompasów, rysowanie, zapisywanie informacji, uzupełnianie arkusza z różą wiatrów, szukanie koralików, oznaczanie drzew za pomocą linek).</p>
<p>5. Przypomnienie zasad bezpieczeństwa podczas wyjścia poza budynek szkoły.</p>	<p>Nauczyciel zabiera ze sobą drewnianą różę wiatrów. Przypomina zasady bezpieczeństwa. Przelicza uczniów w parach.</p>	<p>Liderzy zabierają materiały. Uczniowie przebierają się w stroje do wyjścia na dwór. Ustawiają się parami.</p>
<p>6. Wyjście do Zieleńca naprzeciwko szkoły. Ułożenie róży wiatrów.</p>	<p>Nauczyciel krzyżuje listwy z grotami na trawie – podobnie jak wcześniej w klasie. Wyznacza zadanie dla każdej grupy. Nauczyciel sprawdza, czy uczniowie poprawnie uzupełnili arkusz z różą wiatrów (załącznik na 2).</p>	<p>Z pomocą kompasów grupa pomarańczowa ustala północ na róży wiatrów, grupa czerwona – południe, grupa niebieska – wschód, grupa żółta – zachód. Grupy: zielona i różowa dokonują sprawdzenia, czy tabliczki zostały ułożone poprawnie przez ich kolegów. Uczniowie w grupach uzupełniają nazwy kierunków i symbole na arkuszu z różą wiatrów (załącznik nr 2).</p>
<p>7. Praca w grupach.</p>	<p>Nauczyciel objaśnia, w jaki sposób grupy mają poruszać</p>	

	<p>się po Zieleńcu – każda grupa odszukuje na drzewach zadań oznaczonych kolorem swojej grupy. Na każdej planszy z zadaniem znajduje się także polecenie jakim kolorem należy wypełnić kolejne ramiona róży wiatrów. Nauczyciel obserwuje działania uczniów. Pomaga im, jeśli zaistnieje taka potrzeba.</p> <p>Nauczyciel wskazuje, gdzie umieszczona jest fiszka sprawdzająca z różą wiatrów.</p> <p>Nauczyciel daje znany uczniom sygnał dźwiękowy oznaczający koniec pracy.</p>	<p>Uczniowie poruszają się w grupach. Podchodzą do drzew oznaczonych kolorem ich grupy. Wykonują zadania a odpowiedzi notują na arkuszach. Kolorują ramiona róży wiatrów.</p> <p>Po zakończeniu zadań mogą zweryfikować, czy zrobili to poprawnie korzystając z fiszki sprawdzającej.</p> <p>Uczniowie zbierają wszystkie materiały. Podchodzą do nauczyciela.</p>
Faza podsumowująca:		
8. Zabawa bieżna.	<p>Wyznacza czterech uczniów, których zadaniem będzie polegało na trzymaniu tabliczek z symbolami: N, S, E, W w znacznej odległości od siebie. Pozostali uczniowie po usłyszeniu nazwy kierunku będą musieli jak najszybciej zbliżyć się do osoby, która trzyma właściwą ich zdaniem tabliczkę.</p>	<p>Uczniowie postępują zgodnie z instrukcją nauczyciela.</p>

	W trakcie zabawy każdy kierunek występuje dwa razy.	
9. Powrót do szkoły.	Nauczyciel daje sygnał do ustawienia się w pary. Przelicza uczniów. Kieruje się w stronę szkoły	Uczniowie zabierają materiały. Ustawiają się parami i podążają za nauczycielem.
10. Podsumowanie zajęć.	Nauczyciel asystent drukuje dla uczniów notatkę z pierwszej fazy zajęć (wykonuje zdjęcie notatki zapisanej na tablicy i następnie ją drukuje – 6x). Nauczyciel zadaje pytania. Dziękuje uczniom za udział w zajęciach. Robi krótkie podsumowanie na temat zaangażowania w przebieg zajęć przez dzieci, słuchania wskazówek i postępowania zgodnie z ustalonymi zadaniami.	Uczniowie uzupełniają otrzymaną notatkę o nowe informacje: Jak zbudowany jest kompas? Gdzie został wynaleziony? W jaki sposób posługiwać się kompasem? Jakie informacje były zawarte w wierszu wykorzystanym do inscenizacji? Liderzy odczytują treść swoich notatek. Dzieci dokonują samooceny swojej pracy i zaangażowania za pomocą ustalonych gestów. np.: Udzielając odpowiedzi „TAK” – wykonują krążenia dłonią nad głową. „ŚREDNIO” – machają prawą ręką. „NIE” – Dotykają swoich stóp.

Komentarz metodyczny:

Wszystkie pomoce dydaktyczne powinny zostać przygotowane przed rozpoczęciem zajęć.

W trakcie wykonywania przez dzieci zadań w grupach nauczyciel przygląda się pracy dzieci. Pomaga im i wyjaśnia, kiedy zaistnieje taka potrzeba. Nauczyciel stara się zaobserwować sposoby w jakich dzieci dochodzą do rozwiązania zadań.

Załącznik nr 1 – treść wiersza

„Bracia z czterech stron świata”

W centrum świata czterech braci się spotkało,
Kłócili się tak, że z nieba wiele iskier poleciało.
Po sprzeczce każdy w swoją stronę poszedł,
By nie wejść nikomu w drogę, na inne tereny doszedł.

I tak już na wieki zostało:

PÓŁNOC przejął **N**orbert, gdzie od zawsze wiele się działo,
POŁUDNIE zatem do **S**eweryna należeć musiało,
Na ZACHODZIE rządził **W**itold, który bawił się co noc,
A na WSCHODZIE **E**dward największą pełnił moc.

Każdy z braci miał inne ideały,
Więc cztery strony świata do dzisiaj pozostały.

Izabela Groborz

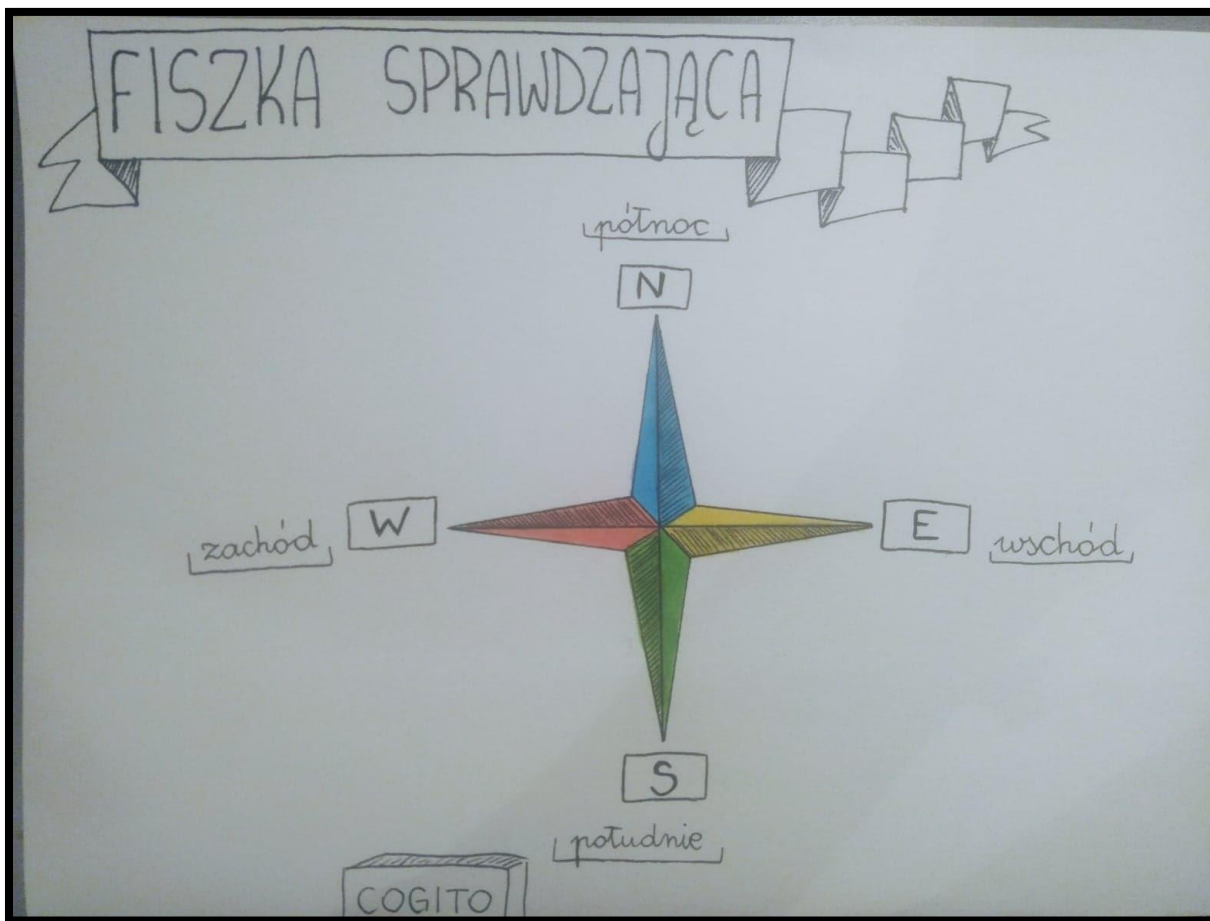

Załącznik nr 2 – arkusz z różą wiatrów do uzupełnienia

W wpisz symbole : N, S, E, W.
W wpisz nazwy kierunków: północ, południe, wschód, zachód.
Pokoloruj „różę wiatrów” zgodnie z instrukcjami, które są na drzewach.

COGITO

Załącznik nr 3 – arkusz z różą wiatrów – fiszka sprawdzająca

Załącznik nr 4 – fiszka poszukująca

Kolor grupy:

data:

Członkowie:

Instrukcja:

1. Wybierzcie spośród siebie lidera, który będzie odpowiedzialny za przenoszenie materiałów i który pod koniec zajęć przeczyta Waszą notatkę.
2. Określcie, kto z Was zajmie się:
  - - obsługą kompasów,
  - - zapisywaniem informacji,
  - - rysowaniem,
  - - uzupełnianiem i pokolorowaniem arkusza z „różą wiatrów”,
  - - szukaniem koralików,
  - - oznaczeniem drzewa za pomocą sznurka.

W Zieleńcu:	Źródła/materiały:
1. Wpiszcie elementy, które widzicie na <u>południe</u> od miejsca w którym jesteście.	Własne obserwacje, róża wiatrów, kompas, przybory do pisania;
2. Narysujcie krajobraz, który znajduje się na <u>wschód</u> od drzewa przy którym stoicie.	Własne obserwacje, róża wiatrów, kompas, przybory do rysowania;
3. Odszukajcie 4 drewniane korale, które leżą po <u>zachodniej</u> stronie tego drzewa.	Własne obserwacje, róża wiatrów, kompas;
4. Wybierzcie drzewo, które znajduje się na <u>północ</u> od miejsca w którym stoicie. Otoczcie jego pień sznurkiem.	Własne obserwacje, róża wiatrów, kompas;
W szkole:	
Wspólnie z kolegami uporządkujcie zgromadzone materiały. Przygotujcie notatkę, którą przedstawić przed resztą klasy.	Notatki, materiały plastyczne;

1.

Wpiszcie elementy, które widzicie na południe od miejsca, w którym jesteście.

Południowe ramię „róży wiatrów” pokolorujcie na zielono.

2.

Narysujcie krajobraz, który znajduje się na wschód od drzewa przy którym stoicie.

Wschodnie ramię „róży wiatrów” pokolorujcie na żółto.

3.

Odszukajcie 4 drewniane korale, które leżą po zachodniej stronie tego drzewa.

Zachodnie ramię „róży wiatrów” pokolorujcie na pomarańczowo.

4.

Wybierzcie drzewo, które znajduje się na północ od miejsca, w którym stoicie.

Otoczcie jego pień sznurkiem.

Północne ramię „róży wiatrów” pokolorujcie na niebiesko.